

ชื่อเรื่อง รูปแบบการปรับปรุงพฤติกรรมการบริโภคขนมของเด็กนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการบริโภคขนมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนมีผลกระทบตามมา ที่สำคัญได้แก่ ปัญหาทุพโภชนาการ ฟันผุ และการได้รับสารพิษ งานวิจัยนี้จึงให้ความสำคัญศึกษารูปแบบการปรับปรุงพฤติกรรมการบริโภคขนมของเด็กนักเรียนในเขตเทศบาล โดยใช้นักเรียนบ้านโนนชัยเป็นกลุ่มทดลอง และบ้านบะขามเป็นกลุ่มควบคุม เขตชนบทให้นักเรียนบ้านป่าซาดเป็นกลุ่มทดลอง และบ้านหนองกุงเป็นกลุ่มควบคุม ดำเนินการทดลองระหว่าง พฤษภาคม 2539 - มีนาคม 2540 โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งนักวิจัยมีบทบาทเพียงสนับสนุนด้านวิชาการและให้ข้อเสนอแนะ

วิธีการแก้ปัญหาร่วมกับชุมชนนั้นสรุปได้ 2 แนวทางคือ ควรจัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการค้า นักเรียน และการควบคุมคุณภาพขนมที่จำหน่ายในหมู่บ้านและโรงเรียน ผลการดำเนินโครงการพบว่า ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคขนมของนักเรียนในโรงเรียนทดลองมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากกว่าในโรงเรียนควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ส่วนผลการควบคุมคุณภาพขนมที่นำมาจำหน่ายในโรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับในหมู่บ้านนั้นพบว่า ผู้ประกอบการค้าบ้านโนนชัยและบ้านป่าซาดได้นำขนมที่มีคุณภาพมาจำหน่าย มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 24.3 และร้อยละ 37.3 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะควรส่งเสริมการทำขนมพื้นบ้านในโครงการอาหารกลางวัน และเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียนโดยจัดทำเป็นสื่อเสริมความรู้ในหลักสูตร ตลอดจนควบคุมคุณภาพขนมโดยใช้เครื่องหมายอาหารและยาของสำนักงานอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง

**Title : Model for Improving Junk Food Consumption Behavior of School Children
in the Northeast**

Abstract

The inappropriate behaviors of school children in junk food consumption could lead to some important consequential impacts including malnutrition, dental caries and poisoning. Hence, this research had prioritized in studying for a model for improving the junk food consumption behavior of school children. In municipal area, the experiment group were school children in Ban Non Chai, while the control were those in Ban Ba Kham. In rural community, the experiment group were school children in Ban Pa Chad, while the control were those in Ban Nong Kung. Community participatory action was applied as a methodology used during May 1996 - March 1997. The researchers' roles were a provision of technical supports and advice.

The methods in problem solving with communities could be summarized into 2 strategies - the provision of knowledge to parents, sellers and pupils, and the control of junk food quality being sold in schools and villages.

The results revealed that knowledge, attitude and practice pertaining to junk food consumption of the pupils in experiment groups had been changed more favorably than that in the controls with statistical significance at the 95% of confident level. Complementarily, there was satisfactory level of cooperation in the quality control of the junk food being sold in the schools. In villages, it was also found that there were 24.3% and 37.3% more quality junk food were sold in Ban Non Chai and Ban Pa Chad respectively.

It was recommended to promote the making of local dessert in school lunch program, the provision of knowledge to the pupils through the supplementary medias and the continuous control of the junk food quality under the symbols of the Food and Drugs Administration Office (FDA) of the Ministry of Public Health.

คำนำ

ปัญหาทุพโภชนาการของเด็กนักเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่สามารถขจัดให้หมดไปได้ ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การบริโภคอาหารไม่เพียงพอ และการมีพฤติกรรมการบริโภคไม่เหมาะสม โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคขนมก็เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่คณะผู้วิจัยให้ความสำคัญ ทั้งนี้การบริโภคขนมมีทั้งให้คุณและให้โทษ โดยเฉพาะโทษนั้นไม่ว่าจะเป็นสารพิษ เชื้อโรค การขาดสารอาหาร ฟันผุ ฯลฯ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่ทำต่อเนื่องจากระยะที่ 1 (เรื่องพฤติกรรมการบริโภคขนมของเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาดังกล่าวได้นำมาแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมการบริโภคขนมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยประเภทอุดหนุนทั่วไปมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2539 อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการค้า และผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านโนนชัย บ้านป่าขาด บ้านหนองกุง และบ้านบะขาม เป็นอย่างดี จึงทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ จึงใคร่ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2541